

Aan de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,
door tussenkomst van het bureau van de formateur, de heer R. van Zwol

Den Haag, 19 juni 2024

Geachte collega's,

Afgelopen maand augustus besloot ik om mijn hart te volgen en op te staan. Op te staan voor de verandering die zo nodig is in Nederland. Op te staan voor een nieuwe politiek die dichterbij de mensen staat, die mensen niet ziet als klant maar als burger, die de burger wil versterken en serieus werk maakt van de bescherming van de belangrijke grondrechten. Een politiek die wil werken aan goed bestuur en aan bestaanszekerheid voor mensen. En vooral het vertrouwen van mensen in de overheid wil herstellen, waarbij werken aan zekerheid en perspectief belangrijke pijlers zijn. Ik stond op voor Nieuw Sociaal Contract en verliet mijn werk als rechter om te beginnen aan een geheel nieuwe weg. De weg van verandering. En samen met mij stonden veel mensen op. Zichtbaar en voelbaar was het breed levende verlangen naar verandering in de politiek.

Op 22 november 2023 behaalde NSC als nieuwkomer een prachtig resultaat met 20 zetels. De grootste winst was echter aan de PVV en ook BBB behaalde een belangrijke groei. De stem van Nederland was een stem voor verandering.

In de hierop volgende informatiefase hebben vier zeer verschillende partijen intensief onderzocht wat de verschillen zijn maar ook waar de verbinding wel kon worden gelegd. Met als ultieme doel om recht te doen aan de verkiezingsuitslag. Er werden belangrijke afspraken over een basislijn voor de rechtsstaat gemaakt met stevige waarborgen voor de rechtsstatelijkheid van wetgeving en beleid. En er werd gekozen voor een extraparlamenteair kabinet, met als doel het kabinet meer op afstand te brengen van de Tweede Kamer en de Kamer daardoor meer zuurstof te geven. Er ligt een akkoord op hoofdlijnen dat ik ondersteun omdat het oog heeft voor goed bestuur, bestaanszekerheid, een forse impuls geeft aan woningbouw en inzet op het beperken van migratie in al zijn vormen. Het zijn belangrijke problemen waar het kabinet mee aan de slag gaat en zal gaan uitwerken binnen de inhoudelijke en financiële kaders naar een regeerprogramma. Wat niet in het regeerprogramma is opgenomen, zijn vrije kwesties. Daarbij is bestaande wetgeving en beleid het uitgangspunt, maar is er ook ruimte voor signalen vanuit de samenleving en voor het ontplooiën van initiatieven vanuit de Tweede Kamer om tot verandering te komen. Dit is het begin van nieuwe politiek.

Makkelijk is het zeker niet. Vernieuwing vergt van ons allemaal dat we durven. Durven loslaten, durven vastpakken. Durven veranderen. Durven doen wat er toe doet. Recht durven doen aan de zorgen van mensen. Aan het bieden van nieuwe perspectieven. Het vergt voor mij persoonlijk dat ik verantwoordelijkheid durf te nemen. Durven staan voor de goede zaak. Durven staan voor goed bestuur. Vanuit de verantwoordelijkheid die ik voel voor het goed besturen van Nederland en het werken aan oplossingen voor de grote maatschappelijke problemen, heb ik positief geantwoord op de vraag of ik mij kandidaat wil stellen als Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Nadat ik 6 jaar in de lokale politiek ervaring had opgedaan, onder andere als lid van de gemeenteraad, ben ik ruim 22 jaar werkzaam geweest in de rechterlijke macht. Daardoor heb ik veel kennis van het recht, zowel van de wetten en regels als hoe deze in de praktijk uitwerken. In mijn

werk als officier van justitie, bestuursrechter, kinderrechter en strafrechter heb ik ervaren hoe onze samenleving aan het polariseren is en de rechtsstaat onder toenemende druk is komen te staan. Ik zag hoe de overheid steeds zakelijker en afstandelijker werd en te weinig oog heeft voor mensen en de buurt en gemeenschap waarin mensen leven. De systeemwereld aan de ene kant en de leefwereld van mensen aan de andere kant schuren in toenemende mate en mensen voelen zich te vaak niet gezien en niet gehoord. Ze worden aangetast in hun bestaanszekerheid, in hun vertrouwen en in hun recht. De rechtsstaat functioneerde niet zoals het hoort en burgers werd door de overheid onrecht aangedaan, zoals duidelijk werd bij 'Toeslagen' en 'Groningen'. We kunnen het lezen in de rapporten met de titels 'ongekend onrecht' en 'de gebroken belofte van de rechtsstaat'. Er is werk aan de winkel. Ik wil me als Minister voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inzetten voor herstel van vertrouwen tussen de overheid en de burger en prioriteit geven aan de sterke agenda voor vernieuwing van de democratie, de rechtsstaat, het bestuur en de controle daarop zoals opgenomen in het hoofdlijnenakkoord. Dat vergt naast een actieve wetgevingsagenda voor bijvoorbeeld het afschaffen van het verbod op constitutionele toetsing, het invoeren van een grondwettelijk Hof en een nieuw kiesstelsel, ook een andere mentaliteit. Integer en dienend aan de samenleving waarbij het perspectief van de burger en het belang van de samenleving veel meer centraal wordt gesteld. Ik zal steeds als leidraad nemen dat we de burger voor vol aanzien en diens ervaringen en de ervaringen van deskundigen uit de praktijk laten meetellen. Wet- en regelgeving kunnen alleen dan de juiste werking hebben als we weten, waar het probleem en de oplossing ligt en hoe we daarin op de meest passende wijze kunnen voorzien. En bij alles wat ik zal doen, zal ik me inspannen om de rechtsstaat hoog te houden en te beschermen en in mijn handelen zal ik zorgvuldigheid betrachten en steeds streven naar de meest eerlijke, effectieve en rechtvaardige manier van handelen.

Tot slot, voor het terugwinnen van het gedaalde vertrouwen van de burger in de overheid, is goed bestuur noodzaak. Ik ga uit van een goede samenwerking binnen het kabinet en zal mij inzetten om de samenwerking vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid te laten slagen.

Ik kijk uit naar het gesprek met u op de hoorzitting van 20 juni en naar uw ideeën over een vruchtbare samenwerking.

Hoogachtend,

Judith Uitermark